

Biztatnak: „valami emberit kel-lene írnod karácsonyra”. Azaz emberségeset, emberről szólót, embernek. Az emberről, aki ma, 1984-ben ilyen, meg olyan, s amolyan. — Pedig lehetne emilyen is. De nem az.

Hogy milyen? Egyéni tapasztalásoktól függően más és más. Valahogy mégis egyre jobban hasonlítanak egymásra. Mert például mind több az olyan ember, ki csak azt érzékeli, hogy folyton-folyvást rohan. *Semmire* (főleg a másik emberre) *nincs ideje*, ha teszi mindazt, amire szerinte szükség van otthonában, a munkahelyen, a második gazdaságban, a gmk-ban. Hogy mezálja a helyét, eleget tegyen az elvárásoknak. De *minő elvárásoknak?* Van ideje elgondolkozni ezen? Biztos lehet abban, hogy elvárják tőle, haiszolja magát, mindent magára vállaljon? Köz- és magánéletben egyaránt? Vagy azért, mert nem bízik benne, hogy az is lehet jó munka, amit megosztunk másokkal; vagy azért, mert rosszul szervezünk és egyszerűen nem tudjuk munkánkat ésszerűen megosztani sem kollegáinkkal, sem családtagjainkkal. Ezért aztán valóban állandóan rohanunk.

Sőt, *robotolunk*. Mert mindent el akarunk végezni, *mindent elő akarunk teremteni*.

Emberi...

Azt is, amire szükség van, meg amire bizonyára nincs is. Csak úgy véljük, hogy szükséges. Mert ha másnak megvan miért ne legyen meg nekünk is. *Lépést kell (?)*, *lépést akarunk tartani*. De mivel? S milyen áron? Vajon megéri?

Igazán emberi, vagyishát „emberségünket” kifejező, bizonyító lehet például az örökös rohanással, robotolással előtremertett munkahelyi karrier, vagy az anyagi javak halmaza? *Tényleg érdemes erőnkön felül is törni magunkat* (sőt, életünk páriáját és gyakran széteső családunkat is) azért, hogy elmondhassuk, megvan a „társadalmi státuszunk”, vagy a pucos lakás, a kocsis, a színes tévé, az irhabunda és egyéb legutolsó divat szerinti hacukák, netán a mindennapi márkás, sikkos ital, hogy külhonba járjunk üdülni, hogy a gyerekeknek minden kívánságát teljesítjük?

Telesztjük vajon mindezzel az emberségünket is?

Azt hiszem lelkünk mélyén legtöbbször bevalljuk, hogy *nem*. Dehát akkor miért nem merünk nemet mondani arra, hogy ilyenek legyünk?

Jobbik eset talán, ha azért nem, mert a megszerzett szel-

lemi és anyagi javakra valóban szükségünk van, s igazából arra használjuk őket, hogy vele emberségünket, — például műveltségünket, tájékozottságunkat, családi és baráti kapcsolatainkat — gyarapítsuk. Roszszabb, ha azért nem, mert azt akarjuk bizonygatni, az össze-robotolt jóléttel a környezetünkben a hasonlóknak, hogy „vagyok olyan ember, mint te”.

S elég ma ennyi az emberséghez?

Kétlem! Már csak azért is, mert szép számmal vannak, kik biztatnak, hogy „valami emberit” kellene írni. Nyilván olyat, s arról, ami túlmutat a fentebb említettek. Csakhat amit félek elso-rolni. Mert talán „prédikációnak” hathatna, s nem lenne egészen igaz a ma emberének jellemzésére. „Legfeljebb” kívánatos lenne. De nagyon!

Hogy legalább ilyenkor, az ünnepnapok táján megálljunk (egymással és egymás mellé) a nagy rohanásban, gondolkodjunk s beszéljessünk cseppet arról, *mi is az igazán emberi?* Mi a fontos, mi az érték, hogyan is áll nálunk a kulcsin és a belbecs?

SZABÓ MAGDOLNA

Fenyvesi Félix Lajos

Karácsonyi ének

Szánkat sírásra ne görbítsék félelmek, zengjék a legszebb karácsonyi éneket,

ne hulljon le gyáván ölelő karunk, kiáltuk szét: boldogok vagyunk,

kutassuk a jóságot, a szeretetet, a 100 ezer éve fölkarolt jelet,

s szívünk falán a már-már elvesztettet; és minden tájon te is kerested

törekeny reményünk az Ember Fiát, kit remélve vár a világ,

hogy meg mer születni bátran hitünk didergő jászolában!

Keresztury Dezső

Karácsonyi rondó

Népszokássá lett a fenyőfa, gyertya, cukor aranydó; — muszáj-ajándék kell, mióta Mikulásból lett Téliapó.

Bennem zsigermelegen csak az él, mit csöndjéből gomolygat föl a mély: pihenő, kérődző állatok, betlehemező pásztorok közt én is játszó gyerek vagyok, a „haj regő rejtem”, a láncos bot csillagos ég, imbolygó mécsék, éjféli mise, hars hálaének.

Ébred a vágy, a remény, hogy újra születik bennem, mi eddig is sügört szavaim értelmét tudva, s élni tanított azzal is, hogy semmit szöszerint ne vegyek, ünnepet, magányt, kint, örömet: költött gomolygó mélyeimben s jeleket költött ki a kegyelem.

A megváltást váró századok újraszültek egy csillagot; lehettek a jászolt barmai, s robottak Heródes gyilkosai. Máriát József s a Kisdedet csak azért rejtette, szöktette meg, hogy ne vesszen zsarnok kardja alatt; legyen Isten-Atyjának Aldozat.

Napfordulóból lett karácsony, a Mikulásból Téliapó, az ember száll rakétaszárnyon, s a Kosmoszból mi várható?

Látogatóban

Gyötörő lelkismeret-furdalással lépked az ódon lépcsőházban. Fakósárga falak, agyonkopott már a festék, újra kellene meszelné... ha megérné a fáradságot meg a pénzt. Ugyis lebontják. Zsuzsi mama még a nyáron mesélt, szánálai akarták, aztán hála istennek maradt minden a régi. Időtlen idők óta itt laknak. Együtt öregedtek a házzal. El sem tudják képzelni a panel összkomfortját. Míg élnek, nem bontják le, biztos, hiányzik a pénz az újra.

Egyser már járt itt. Nyugdíjosztás előtt fuvarozta haza az idős házaspárt. Az is nyáron volt. A szürke, erődítményszerű épület előtt virágok nyílaltak, lombos fák takarták a pergő-málló vakolatot. Ösztökélték kedvesen, nézse meg a lakást, hogy tudja, hová kell majd jönnie... Lassan baktattak fölfelé, a fordulóban megálltak pihenni. Az apró hátsó kertecske virágaiban gyönyörködtek. Ahogy a Tiszán, az üdülőtelenen, ismeretségük kezdetén. Ott sem lehetett szó nélkül hagyni azt a szépséget, meghittséget és nyugalmat, amit az ismeretlen szomszédék portája sugárzott. Az öreg kényelmes, fonott fotelben ücsörgött naphosszat. Csöndesen szemlélte a nagy jövés-menést, olykor újságot lapozgatott komótosan, ráérősen. Biccentett a köszönésekre, elmosolyintotta magát. Kevés szóval élt. Amikor füres volt a fotel, biztosra lehetett venni. Tápéra gyalogolt, a boltba, Zsuzsi néni — akkor még némezte — hol itt, hol ott tünt föl az üdülő kertében. Zöld otthonkájában — nem is tudja, miért éppen azt jegyezte meg — szakadatlan izgett-mozgott. Folyton kitalált valamit. A virágokat szerette legjobban. Pompázott is a kertje, a kis veteményese. Mire harangoztak az asztalon mindig ott gözölgött a leve. Hallatlan leleménnyel állította össze az étrendet. Mióta férjhez ment, vagy 50 éve, talán nem telt el egyetlen nap sem, hogy ne főzött volna. Egész életét a családjának szentelte. Nem ment el dolgozni, az otthon választotta. A két fiúnak anya kellett, ahogy mesélte, egyre gyakoribb és hosszabb be-

szelgetéseiken, nem pedig munkában fáradt, kimerült asszony. Valami meghatározhatatlan okból, egyre közelebb férköztek egymáshoz. Csodálkoztak is rajtuk, hogy tegeződhet az ősz hajú nagymama a fiatal asszonykával. „Tudod — mondta egyszer — én megérzem, milyen a másik ember lelke. Engem mindenki szeret, hisz a légynek sem ártottam soha. Húsz éve minden nyáron kiköltözünk ide, az egész telep ismerős. Nem is mennek el előttünk anélkül, hogy be ne szólnának, meg ne állnának egy-két kedveskedő szóra. Kérdezik, hogy vagyok, fáj-e a lábam. De van, aki csak úgy, illendőségből udvariaskodik. Máskepp érez, mint amit mutat.” Sokat, nagyon sokat eszébe jutott ez a mondat. Most is ez gyötörte.

A repedezett ajtó előtt alaposan letörölte cipőjéről a sárt. Nyúlva a csengő után, de képtelen mocanni is. Miért nem jött már hamarabb... fél éve nem találkoztak, pedig hányszor eszébe volt. Hisz mindig emlegette az idős pár, utálnak a városi lakásban, egyedül. Sanyit napon-ta benéz, hozza a tejet, kenyeret, a húst. Kötelességtudó fiú. Nincs semmire szükségük, minden elhalmozzák őket a gyerekek...

— Láttalak az ablakból, tudtam, úgyszólván — hallja a jól ismert hangot, miközben nyílik az ajtó. Atöleli a galambösz nénikét. Milyen kedves, mit sem változott. Hirtelen meg is nyugszik. Csipkés, terítés szobába telepszenek, Zsuzsi mama keze munkáját dicséri a sok hímzés, faliszőnyeg. Megható ügyesség, igyekezet nyoma mindenütt. A papa elvonul kávét főzni, hagyja az asszonyokat beszélgetni. Ők sütnék, főznék, idézik a nyarat, a napsütéses vasárnapokat. Amikor anynyi dolga volt a mamának, Törődött is a kintző, göröcsökkel, fejfájással! De itt, fön, a városban nehezebben viseli a fájdalmat. Sanyin és Magdikán, a doktornón kívül alig fordul meg valaki. Hiába ül az ablakhoz, az utca sem forgalmas. Esténként a tévé meg a rádió hozza a híreket, a zajos kinti világot. Oly távolit és annyi szomorúságot.

Még jó, van kire gondolnia. Örökké reménykedik, hátha betoppan egyszer. Váratlanul, valami megmagyarázhatatlan okból...

MAG EDIT

Ma minden cserélődik. A lakóhely, a ház, a bútorok, s az egész tárgyi környezet. És vele együtt a lakóhelyi, a munkahelyi környezet, társaságismeretség. Nem ritkán a házastárs, a gyerekek, a szűkebb rokonság is cserélődik.

Ma megunni szokás — vagy illik vagy sikk — a régit, ma az újnak és a még újabbnak van rangja. A változatosság a törvény.

Már-már úgy tetszik: minél inkább szaporítja kapcsolatait személyekkel, tájakkal, tárgyakkal, annál inkább elveszti önmagát, s annál inkább elmagányosodik az ember.

Hiszen az én tudat valamilyen körülményektől függően is, és minél apróbb darabokra török ez a tükör, annál inkább elveszti benne jellemző vonásait, egyéni jegyeit, karakterét az önarckép.

Az egyhangúság valóban unalmas. De aki nem próbálta még a pillanatonként más, szüntelen változatosságot — alig is tudhatja, mi az unalom,

Önismerkedés

Lelkileg végképp összetörni, búskomorságba esni csak önző (egészséges) emberek szoktak. Másikoldalon lehetetlen volna nem gondolniuk arra, hogy vannak náluk még sokkal szerencsésebbek is.

És mennyien vannak olyanok még a szerencsésebbek között is, akikkel semmi áron nem cserélnénk!

A boldogságot, ha van ilyen, ne az élettől várjuk, csakis magunktól.

Minél többen szorulunk az emeletekre a városokban, a lakótelepeken, és minél több munkaidőt töltünk gonibok nyomkodásával, annál erősebben ébred a vágy bennünk az elérvult kapanyél után.

S egy talpatatnyi zöld után, amelyet még nem borít be az aszfalt,

Aki erdő, hegyek, vadvízek közepébe született bele, válhat-e annak a természet élményévé? A megszokott, a mindennapos, a közösséges — válhat élményévé?

A Nagykörűton felcseperedő gyerekek lehet-e élménye a villamos, a busz, az utcaseprő, az üveg-porcelán bolt kirakata, ahol valamit forgat valami?

*

Nagyanyám szavajárásában *Dóciné ládája* azt a zugot jelképezte, ahol végképp összegabalyodtak a limlomok, kacatok, s a feneketlen rendtelenség minden olyan értéket is magába nyelt, amire éppen nagy szükségünk lett volna, de nem volt a helyén, sehol sem találtuk. Tudom most már, a gondolatoknak az érzelmeknek is vannak ilyen sötét, elhomályosodó, feneketlen zuzal. Gyűjtöm vagy sem a belevalót, felgyűlik az idők során; meglehet, amire épp nagy szükségem volna, az is ide hanyódt el — annyi, mintha végleg elveszíténém.

FEKETE GYULA

